

FG Eiendom 24 AS

► Løkkemyra Handelspark II

Utredning av fugl og naturmangfold

Oppdragsnr.: 5204516 Dokumentnr.: 01 Versjon: J01 Dato: 2021-06-13

Oppdragsgiver: FG Eiendom 24 AS
Oppdragsgivers kontaktperson: Ole Birger Ulseth
Rådgiver: Norconsult AS, Kjørboveien 22, NO-1337 Sandvika
Oppdragsleder: Marco Böhm
Fagansvarlig: Vilde Mürer
Andre nøkkelpersoner: Vette Lindgren, Torgeir Isdahl

J01	2021-06-13	Til bruk	Vette Lindgren, Vilde Mürer	Torgeir Isdahl	Torgeir Isdahl
Versjon	Dato	Beskrivelse	Utarbeidet	Fagkontrollert	Godkjent

Dette dokumentet er utarbeidet av Norconsult AS som del av det oppdraget som dokumentet omhandler. Opphavsretten tilhører Norconsult AS. Dokumentet må bare benyttes til det formål som oppdragsavtalen beskriver, og må ikke kopieres eller gjøres tilgjengelig på annen måte eller i større utstrekning enn formålet tilsier.

► Sammendrag

I forbindelse med nytt planforslag for Løkkemyra Handelspark II på øya Nordlandet i Kristiansund kommune er Norconsult AS engasjert av FG Eiendom AS for å gjennomføre en utredning av naturmangfold, med særlig vekt på områdets betydning som funksjonsområde for fugl. Nytt planforslag tilrettelegger for en utvidelse av eksisterende bebyggelse og regulering av området til forretning/handel med tilhørende trafikkområde. Planområdet omfatter ett tidligere oppdemmet myrområdet som i dag består av Stabeldammen og tilgrensende skog. Tiltaket innebærer at Stabeldammen i planområdet fylles igjen og at bygningsmassen plasseres der Stabeldammen ligger i dag. Alt areal i tiltaksområdet er tenkt utbygget.

Eksisterende kunnskap om naturmangfold er hentet fra databasene Artskart, Naturbase og NGU. Kunnskapen er supplert med befarings- og registreringer i felt gjennomført av miljørådgivere Vette Lindgren og Vilde Mürer, 10. -11. mai 2021. En lokal fuglekikker og åkerriksekoordinator for Møre og Romsdal har også vært kontaktet.

Arealene rundt Stabeldammen består av skog og heivegetasjon. Tresjiktet domineres av småvokst kystfuru og yngre skog, samt enkelte eldre og noe grovere furutrær. Selve Stabeldammen er i dag en grunn dam som består av åpent vannspeil og områder med myrfragmenter. Generelle naturverdier for naturmangfold i planområdet omfatter våtmarkskvaliteter og myrfragmenter, samt sammenhengende skogstrukturer med enkelte eldre furutrær. Det er ikke tidligere kjent noen naturtyper innenfor eller i umiddelbar nærhet til planområdet, og det ble heller ikke registrert slike under befarings-

Av fugl er det tidligere registrert totalt 8 ulike rødlistede arter i og i nærhet til utredningsområdet. Dette er tyrkerdue (NT), sanglerke (VU), fiskemåke (NT), gjøk (NT), gulspurv (NT), bergirisk (NT), Vipe (EN) og Åkerrikse (CR). Under befarings- ble det registrert noe fugl i tilknytning til Stabeldammen og influensområdet. Storspove (VU) ble registrert ved hjelp av lyd i tilgrensende område i sør, nært opptil Kvernberget flyplass. For storspove er Stabeldammen et mulig funksjonsområde for arten i forbindelse med næringssøk. Stabeldammen fungerer som hekkeområde for fiskemåke (NT) som ble observert under befarings-

Stabeldammen ligger i nærheten av Kværnberget flyplass. Det har derfor blitt stilt spørsmål til hvor gunstig det er å ha et tiltrekningsområde for fugl i nærheten av flyplassen med fare for kollisjon mellom fugl og flytrafikk. Både flyplassen og Stabeldammen har sameksistert i lang tid, og det er derfor naturlig å anta at den lokale fuglefaunaen i stor grad har tilpasset seg dette. Det vurderes derfor som lite sannsynlig at Stabeldammen er med på å øke kollisjonsfaren mellom fugl og fly i området. Et annet moment er nærheten til Fosna skytebane og som trolig gjør planområdet noe mindre attraktivt som fugleområde.

Området vurderes å ha en funksjon for fugl, særlig for fiskemåke (NT) som hekkelokalitet, og for storspove (VU) som funksjonsområde for næringssøk. I tillegg har området en funksjon for mer trivielle fuglearter og vilt tilknyttet våtmark og skog. Ved gjennomføring av tiltaket som planlagt vil det kunne ha en negativ effekt på den lokale bestanden av fiskemåke (NT) og storspove (VU). For storspovebestanden kan tiltaket ha en negativ effekt, da denne har færre tilgjengelige funksjonsområder for å bedrive næringssøk andre steder på øya Nordlandet. Fiskemåke er en mer tilpasningsdyktig fugleart, og er ikke like kresen på hekkeplasser. I sammenheng med den noe begrensede mengden ferskvannskvaliteter med åpent vannspeil på lokalt nivå, kan en nedbygging av Stabeldammen som våtmarksområde ha en negativ effekt også på trivielle arter av fugl og vilt.

Etter befarings- og innhenting av eksisterende informasjon fremstår området som godt kartlagt hva fuglelivet angår. Eksisterende registreringer tilgjengelige i offentlige nasjonale databaser slik som Naturbase og Artskart, tillegges stor vekt i foreliggende utredning. Videre vurderes det til at det er liten sannsynlighet for at

store naturverdier innenfor planområdet ikke er registrert. Basert på dette vurderes kunnskapsgrunnlaget som svært godt, jf. Naturmangfoldloven § 8. Forekomster av udokumenterte rødlistede arter kan likevel ikke utelukkes, jf. § 9 om føre-var-prinsippet. I vurderingen av tiltaket er føre-var-prinsippet tillagt noe vekt i vurderingene, jf. § 9. Det vil alltid foreligge usikkerhet rundt om alle naturverdier er fanget opp. Særlig gjelder dette for fugl, da de er mobile og ofte bruker store områder. En befaring vil bare gi et øyeblikksbilde, og man må i stor grad belage seg på eksisterende kunnskap. Likevel ble befaringen gjennomført på et gunstig tidspunkt for observasjon av fugl, noe som fjerner en del usikkerhet.

Jf. naturmangfoldloven § 10 skal situasjonen for økosystemet, naturtyper eller arter vurderes på lokalt, regionalt og nasjonalt nivå, jf. forvaltningsmålene i §§ 4 og 5. De overordnede målene er at mangfoldet av naturtyper og arter i norsk natur skal ivaretas innenfor deres naturlige utbredelsesområde, og at økosystemers funksjoner, struktur og produktivitet skal ivaretas så langt det anses rimelig. Våtmarksområder i Norge er utsatt for et stadig økende press, med bit-for-bit utbygging og fragmentering av slike områder. Lokalt på øya Nordlandet finnes et begrenset omfang våtmark og ferskvannsressurser med åpent vannspeil, og en nedbygging av Stabeldammen medfører en reduksjon av en allerede begrenset ressurs på Nordlandet. Formålet med planlegging av området er utbygging til industrivirksomhet, og tiltaket vil medføre arealbeslag og forringelse av økologiske funksjonsområder for fugl som oppholder seg ved Stabeldammen ved full arealutnyttelse. Særlig gjelder dette fiskemåke (NT) som er registrert hekkende i forbindelse med dammen. Fiskemåke er imidlertid tilpasningsdyktig og ikke like kresen på hekkeplasser. På regionalt nivå har fiskemåke en bestandsnedgang, men regnes som stabil i nordlige områder nord for Stadt. Storspove (VU) har en klar bestandsnedgang i Norge, og er tilknyttet åpne områder. Lokalt på Nordlandet benytter storspove trolig Stabeldammen til næringssøk. Tiltaket må derfor vurderes å kunne ha en negativ effekt på den lokale bestanden av storspove på Nordlandet, både på kort og lengre sikt. Da planforslaget legger opp til en full arealutnyttelse i planområdet og forringelse av funksjonsområder for fugl bør anleggsfasen legges utenom ordinær hekketid (mai-august) som et skadereduserende tiltak. Dette hindrer at man ødelegger pågående hekking, og man unngår å knuse reir og drepe fuglunger samt annet sårbart dyreliv i denne perioden (dyrevelferdshensyn). Det kan også argumenteres for at konsekvensene for hekkende fiskemåke og annen fugl vil reduseres dersom de hindres i å begynne hekking i det aktuelle året tiltaket har anleggsstart. På den måten vil ikke fuglene unødig investere ressurser i en hekking som uansett aldri vil bli vellykket, og ha mulighet til å etablere seg et annet sted før hekkesesongen starter. Anleggsfasen vurderes til å ha begrenset negativ effekt på annet dyre- og fugleliv i influensområdet.

Innhold

1	Innledning	6
1.1	Bakgrunn	6
1.2	Metode og kunnskapsgrunnlag	6
1.3	Usikkerhet	6
1.4	Utredningsområdet og tiltaksbeskrivelse	6
2	Status og verdivurdering	9
2.1	Naturgrunnlag	9
2.2	Vegetasjon og naturtyper	9
2.3	Økologiske funksjonsområder for arter	12
2.4	Landskapsøkologiske funksjonsområder	14
3	Vurdering av påvirkning på naturmangfold	15
3.1	Naturtyper og vegetasjon	15
3.2	Økologiske funksjonsområder for arter	15
3.3	Konsekvenser i anleggsfasen	16
3.4	Skadereduserende tiltak	16
3.5	Konklusjon	16
4	Forholdet til naturmangfoldloven §§ 8 – 12	18
7	Referanser	20

1 Innledning

1.1 Bakgrunn

Norconsult AS har bistått FG Eiendom AS med en vurdering av konsekvenser for naturmiljø og fuglelivet i forbindelse med reguleringen av Løkkemyra og Stabeldammen ved Kristiansund flyplass på øya Nordlandet. Hovedfokuset er områdets funksjon for fugl, samt eventuelle tilknyttede rødlistede naturtyper og arter. Basert på registreringene er det gjort en vurdering av planens konsekvenser for naturmiljø og potensiale for funksjonsområder for fugl. Vurderingene i denne rapporten skal innarbeides videre i planbeskrivelsen for Løkkemyra handelspark II. Tiltaket innebærer at Stabeldammen i planområdet fylles igjen og at bygningsmassen plasseres der dammen ligger i dag. Alt landareal i planområdet er tenkt utbygd, utover et område som grenser mot skytebanen. Her er det tenkt å etablere en voll for å skjerme mot skytebanen.

1.2 Metode og kunnskapsgrunnlag

Eksisterende kunnskap om naturmangfold i planområdet er hentet fra databasene Artskart, Naturbase og NGU, samt opplysninger om fugl i området fra lokale ressurspersoner og miljømyndigheter. Kunnskapen er supplert med befaring og registreringer i felt gjennomført av miljørådgivere Vetle Lindgren og Vilde Mürer, 10. -11. mai 2021.

Kartleggingen og vurderingen av naturtyper er gjennomført iht. kriteriene i DN – håndbok 13 «kartlegging av naturtyper – verdsetting av biologisk mangfold» [1] og Miljødirektoratets instruks «kartlegging av terrestriske naturtyper etter NiN2» [2]. Registrering av rødlistede naturtyper på land følger Norsk rødliste for naturtyper fra 2018 [3].

Kartleggingen omfatter registrering av fugl og vilt etter norsk rødliste for arter fra 2015 [4], samt registrering av fremmede arter etter Fremmedartslista 2018. Det ble ikke observert fremmede arter i plan- og influensområdet under kartleggingen.

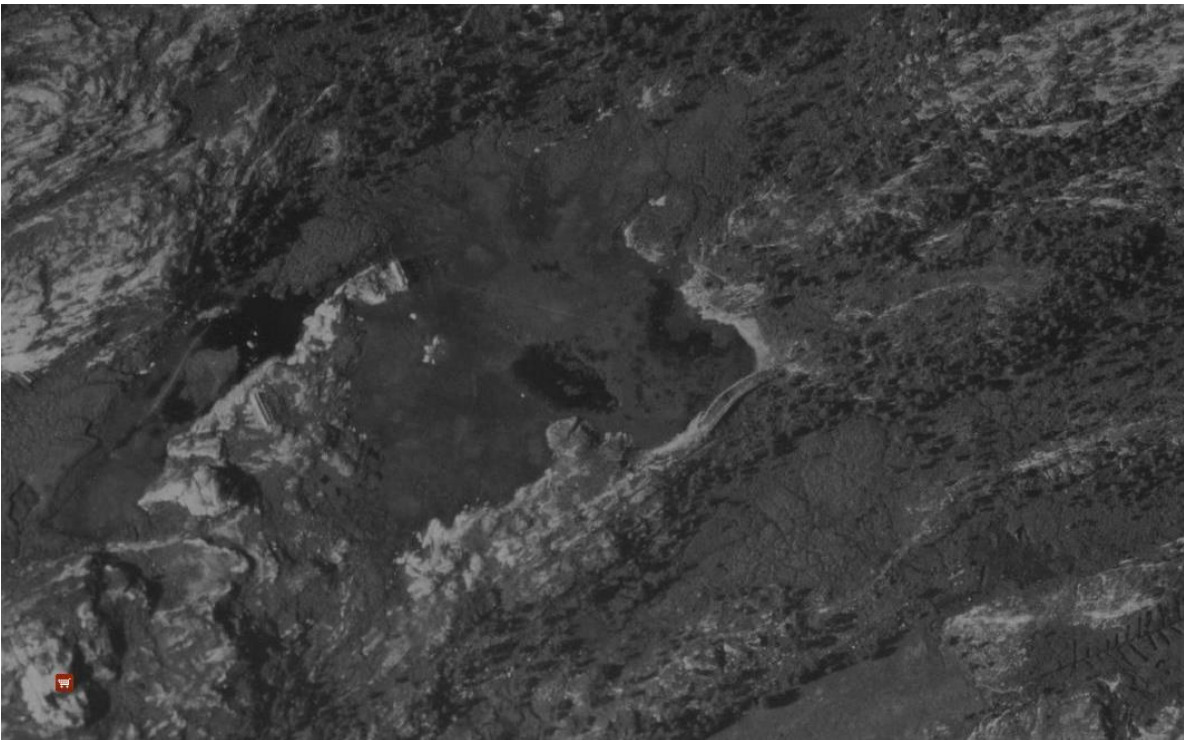
1.3 Usikkerhet

Fugleundersøkelser fordrer observasjoner og registreringer over et langt tidsrom, og observasjoner gjort under befaring på to dager antyder områdets potensiale som funksjonsområde for fugl. Mai er imidlertid en god måned for registrering av fugl, fordi trekkfugler er til stede, og fuglene er aktive i hekketiden. I tillegg er det enklere å observere fugl i tiden før løvsprett. Voksne individer i parringsdrakt er også lettere å identifisere enn ungfugl senere i sesongen. Da kartleggingen ble utført tidlig i sesongen var mange av årets karplanter på et tidlig stadium i utviklingen. Til tross for dette var det mulig å vurdere vegetasjonen i området basert på skog- og myrstrukturer, planterester fra i fjor og årets skudd. Det er likevel sannsynlig at flere arter hadde blitt registrert lengere ute i vekstsesongen.

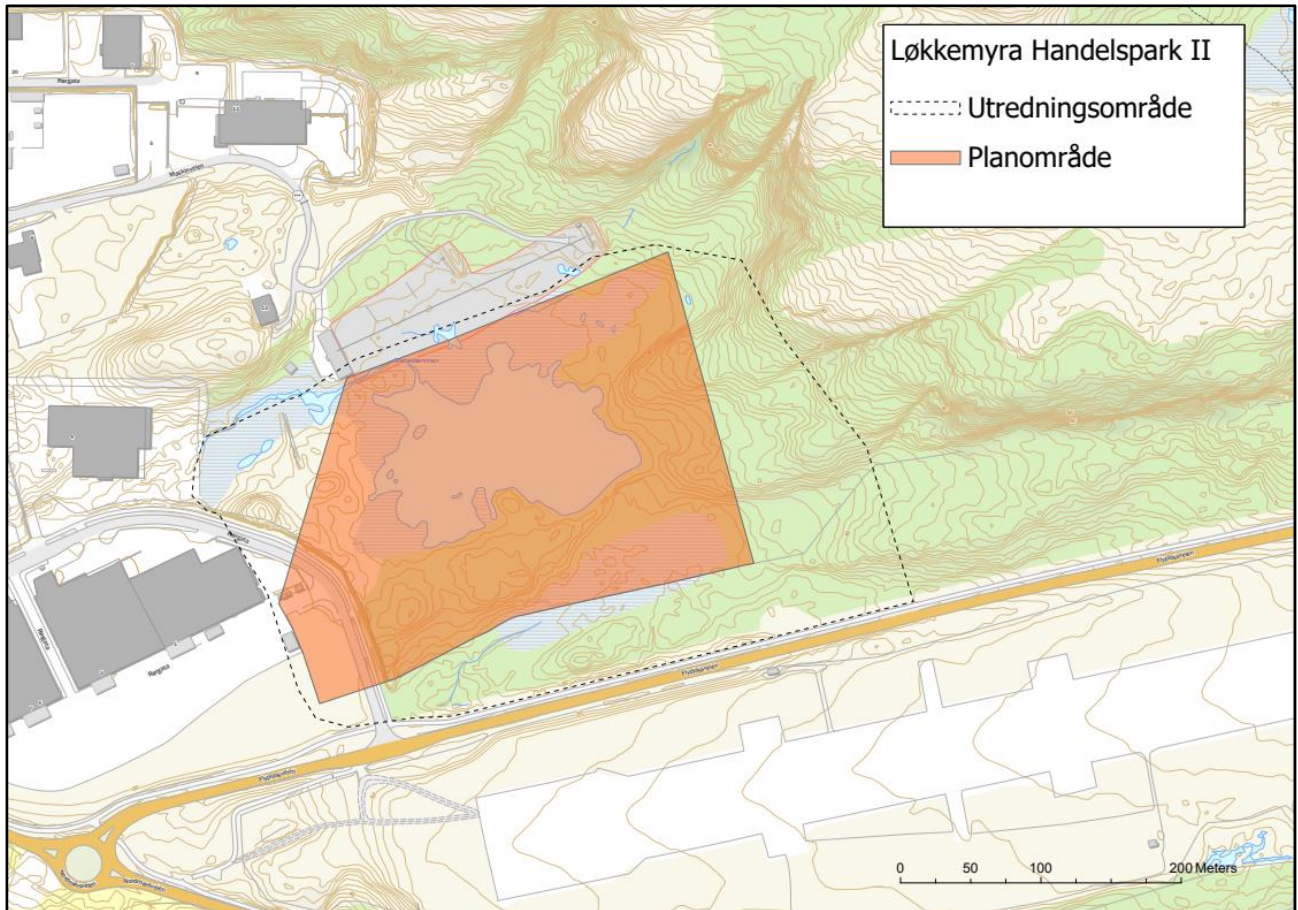
1.4 Utredningsområdet og tiltaksbeskrivelse

Utnyttelse av vannkraft i området har en lang historie. Stabeldammen var tidligere ett myrområde, men på 1900-tallet ble myra demmet opp i sør for å sikre vann til industri (figur 1). Området grenser i dag til eksisterende næringsområde i vest (etablert i 2009), Fosna skytebane tilhørende skytterlaget i nord og Kvernberget flyplass i sør. I øst og nord-øst fortsetter skogen og blir en del av Kvernberget (204.8 m.o.h).

Ved utbyggingen av tilgrensende næringsområde er utløpsbekken fra Stabeldammen lagt i rør. I dag renner en del av vannet fortsatt i rør til Voldvannet. Dammen har i dag lavere vannstand enn da den ble brukt til oppsamling av vann til nytte for industri. Murene som ble satt opp er ikke vedlikeholdt og har svakhetspunkter, og området sør for murene bærer preg av dette.

Figur 1. Stabeldammen i 2020 (øverst) og 1947 (nederst). Dammen oppgis i dag å ha lavere vannstand enn rett etter demningen ble bygd, men ut ifra flyfoto fra 1947 ser det ut til at andelen åpent vannspeil har vært variabel. Kilde: Finn kart.

Figur 2. Planområdet og området som ble befart markert med rød flate og svart stiplet linje.

2 Status og verdivurdering

2.1 Naturgrunnlag

Planområdet ligger ved Kvernberget flyplass på øya Nordlandet i Møre og Romsdal fylke, ca. 1 mil øst for Kristiansund. Dette er et kystnært område i sørboreal vegetasjonssone i sterkt oseanisk seksjon, og klimaet preges av høy middeltemperatur og milde vintre. Berggrunnen består av gneis med innslag av granitt og glimmergneis. Dette er overveiende fattige bergarter som normalt gir opphav til relativt artsfattig flora. Området veksler mellom fjell i dagen med tynt jordsmonn, samt partier med torv.

2.2 Vegetasjon og naturtyper

Det er ikke tidligere kjent noen naturtyper innenfor eller i umiddelbar nærhet til planområdet. Arealene rundt Stabeldammen i planområdet består av heivegetasjon og tuer med røsslyng, bjørnekam, bjørneskjegg, rome og pors. Tresjiktet domineres av småvokst kystfuru med yngre skog, samt enkelte eldre og noe grovere furutrær (figur 3). Området sør for Stabeldammen har tidligere vært del av det oppdemmede myrområdet, men er i dag preget av endringer i hydrologi som har ført til gjenvekst med furu i tresjiktet (figur 4). Partier mot flyplassveien i sør domineres av yngre boreal løvskog med rogn, selje og bjørk, samt noe rikere feltsjikt. Det vokser også en noe eldre furuer her, vestover mot eksisterende bebyggelse.

Selve Stabeldammen er i dag en grunn dam som består av åpent vannspeil og områder med sennegras, flaskestarr og myrfragmenter (figur 5). Rundt dammen er det partier med fattig jordvannsmyr og tuer med gress (figur 6). Store deler av det oppdemmede myrområdet er i dag limnisk. Noe er åpent vannspeil, mens store deler er dominert av flaskestarr og sennegras. I vestre og nordre del av dammen er det partier med fattig jordvannsmyr og tuer med nedbørsmyr. Fordi myra ligger i et kystnært område i sørboreal vegetasjonssone i sterkt oseanisk seksjon hører den til under naturtypen «kystmyr» etter DN-håndbok 13. Trolig har hele Stabeldammen vært en kystmyr før oppdemmingen. I dag er det bare rester av denne myra igjen, og det vurderes til at oppdemmingen har bidratt til at myrområdet i dag er så forringet som det er, med stadig variabel vannstand over lang tid som har endret deler av den naturlige vegetasjonssammensetningen. De gjenværende delene av kystmyra vurderes derfor som svakt påvirket, og kartlegges ikke da arealene utgjør ca. 8 dekar, langt under grenseverdien på 50 dekar for utfigurering av svakt påvirket kystmyr i sørboreal vegetasjonssone [5].

Samlet vurdering av naturverdier i planområdet med våtmarkskvaliteter, sammenhengende skogstrukturer med enkelte eldre furutrær og myrfragmenter vurderes til å ha noe verdi.

Figur 3. Bildet viser skogområder rundt Stabeldammen med enkelte eldre furutrær og heivegetasjon.

Figur 4. Skogområder sør for demningen ved Stabeldammen med myr i gjengroing.

Figur 5. Stabeldammen med åpent vannspeil.

Figur 6. Myrfragmenter i tilknytning til Stabeldammen.

2.3 Økologiske funksjonsområder for arter

Økologiske funksjonsområder for arter omfatter arealer med viktige økologiske funksjoner. For rødlistet fugl som oppholder seg i området er økologiske funksjonsområder knyttet til området som helhet og selve Stabeldammen. Området utgjør et heterogent miljø med til dels store variasjoner i livsmiljø innenfor et relativt lite område. Dette gir rom for et større mangfold av arter.

Fugl

Området ligger svært tett opptil Kristiansund lufthavn. Rundt flyplassen holdes arealene åpne, og det skapes et englignende-habitat som er attraktivt for mange fuglearter. Sjeldne arter som åkerrikse, storspove, vipe og sanglerke hekker i slike områder. Måker, kråkefugl og gjess finner mye næring i form av meitemark, gress og urter i åpne arealer.

Et våtmarksområde som Stabeldammen vil kunne ha en effekt på mengden fugletrafikk i området, og dermed øke kollisjonsfaren med fly. Likevel er det overveiende sannsynlig at flyplassen i seg selv, med store åpne engarealer, er en større tiltrekningsfaktor, særlig når det gjelder arter som gjess, måker og kråkefugl som utgjør en fare ved kollisjon. Videre har både Stabeldammen og flyplassen sameksistert i mange tiår, og det er derfor nærliggende å anta at lokal fuglefauna har tilpasset seg denne forstyrrelsen i stor grad.

Et annet eksisterende forstyrrelsesmoment i området er Fosna Skytebane. Skytebanen er i aktiv bruk, og det er sannsynlig at forstyrrelser fra denne er med på å gjøre området mindre attraktivt for en del fugl.

Det er registrert totalt 8 ulike rødlistede fuglearter i og i nærhet til utredningsområdet (tabell 1). Dette er tyrkerdue (NT), sanglerke (VU), fiskemåke (NT), gjøk (NT), gulspurv (NT), bergirisk (NT), vipe (EN) og åkerrikse (CR). Alle disse artene har registreringer fra vår og forsommer (april-juli), i hekkeperioden. Mange av disse tidligere registrerte rødlistede fugleartene vurderes som mulige hekkefugler i engarealene rundt flyplassen, mens fiskemåke (NT), gulspurv (NT) og gjøk (NT) vurderes som sannsynlige hekkefugler i selve utredningsområdet.

Tidligere er det registrert to observasjoner av åkerrikse (CR) i nærhet til tiltaksområdet. Disse observasjonene stammer fra 1995, og koordinatpresisjonen er upresis. Likevel skal det for fugl ikke legges for stor vekt på observasjonssted, men mulige funksjonsområder for arten i nærområdet. Stedsnavn for observasjonen er kalt Øygarden, og dette ligger utenfor tiltaksområdet i sør på andre siden av flystripa. Tiltak- og utredningsområdet innehar ikke habitat som er viktig for åkerrikse. Åkerriksa hekker i åpne kulturlandskap og andre områder med høy gress- og urtevegetasjon, blant annet ulike typer eng der gresset slås hver sommer [6]. Åkerriksekoordinator for Møre og Romsdal har også vært kontaktet i forbindelse med observasjonen, der det ble konkludert med at observasjonen ikke tillegges større vekt i denne utredningen.

Tabell 1. Oversikt over registrerte rødlistede fuglearter i og rundt utredningsområdet (Kilde: Artsdatabanken).

Norsk navn	Vitenskapelig navn	Kategori	Antall observasjoner
Tyrkerdue	<i>Streptopelia decaocto</i>	NT	17
Sanglerke	<i>Alauda arvensis</i>	VU	16
Fiskemåke	<i>Larus canus</i>	NT	5
Gjøk	<i>Cuculus canorus</i>	NT	3
Gulspurv	<i>Emberiza citrinella</i>	NT	3
Bergirisk	<i>Linaria flavirostris</i>	NT	2
Vipe	<i>Vanellus vanellus</i>	EN	2
Åkerrikse	<i>Crex crex</i>	CR	2

Figur 7. Utvalgsrute over rødlistearter i og i nærhet til tiltaksområdet. Røde polygoner viser funksjonsområder for registrerte fuglearter lagt inn i Artskart. Kilde Artskart.no:

Under befaringen ble det registrert noe fugl i Stabeldammen og områdene rundt, innenfor tiltaksområdet. Storspove (VU) ble registrert ved hjelp av lyd i tilgrensende område i sør, nært opptil Kvernberget flyplass.

Ved Stabeldammen ble det tidlig om morgenen observert en del fiskemåke (NT). En del stokkender oppholdt seg også i damområdet. Det ble også observert én mindre vadefugl som ikke lot seg identifisere. Utover dette ble det ikke observert fugl med særlig tilknytning til våtmark. Både storspove (VU) og fiskemåke (NT) er arter som i stor grad er tilknyttet våtmark og åpne områder. Det vurderes som sannsynlig at fiskemåka hekker ved Stabeldammen. Ifølge Artsdatabanken er fiskemåken den vanligste «bymåken» i Sør- og Midt-Norge, men den er blitt langt sjeldnere i sine opprinnelige hekkeområder langs kysten. Den totale hekkebestanden i Norge er estimert til ca. 90 000 par [7].

Når det gjelder storspove vurderes det som usannsynlig at området brukes til hekking, fordi de åpne fastmarksområdene ikke er store nok. Likevel er små vanddammer med mye insekter og andre virvelløse dyr spesielt viktige under storespoveungenes oppvekst [8], og det er sannsynlig at Stabeldammen har en funksjon for storspove i forbindelse med næringssøk.

I skogområdet ble de rødlistede artene gulspurv (NT) og gjøk (NT) registrert. Andre mer trivielle arter inkluderer svartrost, rødvingetrost, duetrost, løvsanger, gransanger, bokfink, gråsisik, dompap, blåmeis og kjøttmeis. Tidligere er det også registrert furukorsnebb i området, trolig i forbindelse med trekk. Både furukorsnebb og gråsisik er ansvarsarter, noe som vil si at de har en vesentlig andel av sin naturlige utbredelse i Norge.

Det har vært forsøkt å komme i kontakt med to lokale personer som står bak registreringer av fugl i og i nærhet til området. Tilbakemelding fra én registrator vært at området er lite benyttet til fuglekikking, fordi det ligger så tett opptil Fosna skytebane i nord (Tore Hals pers med).

På andre siden av Kvernberget er det registrert havørnhekkning i 2019 og reiraktivitet i 2020, ca. en kilometer fra tiltaksområdet.

Vilt

Det ble under befaringen registrert spor tegn etter hare (NT), rådyr, hjort og elg. Det ble også sett en rev. Området er trolig av betydning for vilt både til skjul, næringssøk og som drikkevannskilde. Særlig må området funksjon som drikkevannskilde for vilt tillegges vekt, da åpent vannspeil med ferskvann ikke finnes i så stor utstrekning andre steder på Nordlandet.

Samlet vurderes plan- og utredningsområdets økologiske funksjon for rødlistede arter med storspove (VU), fiskemåke (NT), gulspurv (NT), gjøk (NT) og hare (NT) samt vanlige arter av fugl, småpattedyr og vilt til å ha middels verdi.

2.4 Landskapsøkologiske funksjonsområder

Landskapsøkologiske funksjonsområder er viktige arealer med naturkvaliteter, bundet sammen som grønn infrastruktur, og bidrar til vandring og spredning av arter mellom leveområder.

Utredningsområdet utgjør i sin helhet ett landskapsøkologisk funksjonsområde for terrestrisk naturmangfold da det omfatter sammenhengende grøntstrukturer for spredning og vandring i forbindelse med et større skogområde. Tilgrensende områder er imidlertid sterkt påvirket av inngrep og Stabeldammen ligger i ytterkant av et sammenhengende grøntområde, og planområdet utgjør ikke en spredningskorridor i så måte (figur 8). Planområdet med Stabeldammen som et lokalt viktig vilt- og fugleområde tillegges noe verdi.

Figur 8. Landskapsøkologisk kart over sammenhengende grøntstruktur vist med grønne polygoner. Planområdet har ikke funksjon som spredningskorridor i skog. Kilde: Nibio Kilden.

3 Vurdering av påvirkning på naturmangfold

3.1 Naturtyper og vegetasjon

Planområdet inneholder ikke spesielle naturverdier, men har en betydning for naturmangfold i form av Stabeldammen med våtmarkskvaliteter, sammenhengende skogstrukturer med enkelte eldre furutrær og myrfragmenter, og kan regnes som «hverdagsnatur» med en representativ flora på øya Nordlandet og regionen. Planforslaget vil medføre en utfylling av Stabeldammen og utnyttelse av skogarealene rundt ved full arealutnyttelse av planområdet, og virkningene på de generelle naturverdiene i utredningsområdet vurderes til å bli forringet.

Myr og våtmarksområder er i Norge under stort press fra utbygging og annen menneskelig virksomhet. Dette har konsekvenser for naturmangfoldet, da myrsystemer har svært stor miljøverdi. I tillegg til et rikt naturmangfold, bidrar myrer også med betydelige økosystemtjenester i form av blant annet karbonlagring og flomdemping. Dette er tjenester som er forventet å bli stadig viktigere under fremtidige klimaendringer. Både internasjonale og nasjonale føringer sier at inngrep i myr skal reduseres, blant annet fordi forvaltning av myr har stor påvirkning på klima. Tiltaket beslaglegger et relativt lite areal med myr, og denne myra er i tillegg forringet som følge av oppdemmingen. Det synes derfor rimelig å anta at tiltaket ikke kommer til å utgjøre noe stort bidrag til den samlede belastningen på myrsystemer som økosystem i Norge.

3.2 Økologiske funksjonsområder for arter

Fugl

Stadig flere fuglearter vurderes å være utrydningstruet og i tydelig tilbakegang, og aldri før har så mange av disse vært oppført på rødlista som nå. For noen arter skyldes dette naturlige svingninger, men for de aller fleste er nedgangen knyttet til menneskelig påvirkning i en eller annen form. For mange fugler kan nedgangen helt klart knyttes til arealbeslag, med tap og forringelse av habitat. For de aller fleste er imidlertid årsakene ukjente eller i alle fall usikre. Trolig er det en kombinasjon av årsaker som virker sammen, og fører til nedgangen. Siden årsakene til tilbakegangene er såpass usikre, må føre-var-prinsippet legges til grunn ved vurdering av påvirkning på fuglearter og økosystemene disse er tilknyttet.

De to rødlistede fugleartene som vil berøres av tiltaket i størst grad er storspove (VU) og fiskemåke (NT). Områdets funksjon som næringssøk- eller oppvekstområde for storspove vil forsvinne, og dette må vurderes å kunne ha en negativ effekt på den lokale bestanden av storspove på Nordlandet, både på kort og lengre sikt. Fiskemåka vil miste en hekkelokalitet, noe som også må vurderes å redusere bæreevnen for denne arten noe i området. Fiskemåke er imidlertid tilpasningsdyktig og ikke like kresen på hekkelokaliteter. På regionalt nivå har fiskemåke en bestandsnedgang, men bestanden regnes som stabil i nordlige områder nord for Stadt. For fuglearten storspove har denne en klar bestandsnedgang i Norge.

Vilt

Det råder noe usikkerhet rundt hvordan dyrelivet vil påvirkes ved en utfylling av Stabeldammen og full arealutnyttelse av området. Viltet vil miste et område til skjul, næringssøk og en drikkevannskilde.

I sammenheng med den noe begrensede mengden ferskvannslokaliteter med åpent vannspeil på lokalt nivå, kan en nedbygging av Stabeldammen som våtmarksområde ha en negativ effekt på registrerte rødlistede fuglearter og på andre mer trivielle arter av fugl og vilt som oppholder seg i dette området.

3.3 Konsekvenser i anleggsfasen

Når fugler utsettes for støy og påfølgende stress vil de gå over til en mer vigilant atferd inntil det forstyrrende elementet er forsvunnet eller gjenkjent som noe ufarlig. I sin minst reaksjonære form vil dette bety at fuglene bruker mer tid på å observere sine omgivelser, som gir dem mindre tid på å bedrive næringssøk. I tillegg vil mange fugler reagere ved å ta til vingene og flykte fra situasjonen. Disse må bruke unødige ressurser på flukt, i tillegg til at de utsettes for predasjon ved å eksponeres for rovfugler i åpne områder.

Det er kjent at storspove er rimelig tolerant for støy. I forhold til en flyplass, der det er vist at storspove kan hekke villig, vurderes ikke støy i anleggsfasen å ha noen større negativ effekt. Når det gjelder hensyn til havørnhekkning, er anleggsaktivitet kjent å kunne forstyrre slike lokaliteter, som i verste fall kan føre til avbrutt hekking. Anbefalt hensynssone for havørn er 1000 meter ved bakkearbeider og annen forstyrrende aktivitet. Avstanden vurderes i dette tilfellet å være tilstrekkelig stor slik at denne lokaliteten ikke vil forstyrres. Skjermende terreng (fjell) mellom hekkelokaliteten og anleggsområdet, vil kunne redusere hensynssonen noe [9]. Topografien og vegetasjonen i influensområdet er slik at den vil fungere som naturlig støydemping mot reiret.

Støy og høy aktivitet i anleggsfasen vil kunne forstyrre fugl og vilt som befinner seg i nærhet til tiltaksområdet, og kan gjøre området mindre attraktivt som reproduksjon- og næringssøksområde for disse. Dette kan føre til at fugl og vilt vil furasjere i områder med mindre næringsverdi i stedet, og få redusert overlevelse og reproduksjon som følge av forstyrrelser.

I dette tilfellet skal tiltaksområdet utraderes, og det er dermed anleggsfasens påvirkning i influensområdet som må vurderes. Fordi området ligger så tett på en flyplass, skytebane og annen infrastruktur, er det naturlig å anta at de fugleartene som har tilhold i influensområdet allerede har en toleranse for støy. Flyplassen har vært i drift i mange tiår, noe som trolig har gjort at den lokale fuglefaunaen har tilpasset seg periodevis støy. Støy i anleggsfasen vurderes derfor å ha liten negativ påvirkning på influensområdet. Likevel er dyrelivet mer sårbart for støy og forstyrrelser i noen perioder enn andre, spesielt i yngletiden.

3.4 Skadereduserende tiltak

Da planforslaget legger opp til en full arealutnyttelse i planområdet og forringelse av funksjonsområder for fugl bør anleggsfasen legges utenom ordinær hekketid (mai-august) som et skadereduserende tiltak. Dette hindrer at man ødelegger pågående hekking, og man unngår å knuse reir og drepe fuglunger og annet sårbart dyreliv i denne perioden (dyrevelferdshensyn). Det kan også argumenteres for at konsekvensene for hekkende fiskemåke og annen fugl vil reduseres dersom de hindres i å begynne hekking i det aktuelle året tiltaket har anleggsstart. På den måten vil ikke fuglene unødig investere ressurser i en hekking som uansett aldri vil bli vellykket, og det kan hende at de får til å etablere seg et annet sted før hekkesesongen.

3.5 Konklusjon

Planområdet består av fragmenter fra et historisk større myrområde med tilhørende skogstrukturer, som i dag er delvis oppdemmet med Stabeldammen. Planforslaget og etablering av handelspark innebærer at hele arealet i tiltaksområdet beslaglegges, og det vil derfor forringe og utradere den økologiske funksjonen planområdet har for alle artsgrupper som i dag er tilknyttet Stabeldammen. Planområdet inneholder ikke spesielle naturverdier i form av rødlistede naturtyper, og gjennomføring av tiltaket vurderes ikke som et viktig bidrag til den samlede belastningen på myrsystemer som økosystem i Norge.

Området vurderes å ha en funksjon for fugl, særlig for fiskemåke (NT) som hekkelokalitet, og for storspove (VU) som område for næringssøk. I tillegg har området en funksjon for mer trivielle fuglearter og vilt tilknyttet våtmark og skog. Ved gjennomføring av tiltaket som planlagt vil det kunne ha en negativ effekt på den lokale bestanden av fiskemåke (NT) og storspove (VU). Fiskemåka er tilpasningsdyktig, og bestanden regionalt vurderes derfor å bli mindre berørt. For storspovebestanden kan tiltaket ha en negativ effekt, da denne har færre tilgjengelige funksjonsområder for å bedrive næringssøk lokalt på øya Nordlandet.

Sett i sammenheng med den noe begrensede mengden ferskvannslokaliteter med åpent vannspeil på øya, kan en nedbygging av Stabeldammen som våtmarksområde også ha en negativ effekt på andre trivielle arter av fugl og vilt som oppholder seg i området.

Influensområdet vurderes ikke å bli berørt i anleggsfasen i betydelig grad, men det er en fordel om anleggsfasen legges utenom yngletid for fugl og vilt, også i et dyrevelferdsperspektiv når det gjelder utfylling av Stabeldammen og tiltaksområdet.

4 Forholdet til naturmangfoldloven §§ 8 – 12

§8 Kunnskapsgrunnlaget

«Offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Kravet til kunnskapsgrunnlaget skal stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet».

Potensialet området har som funksjonsområde for arter fremstår som godt kartlagt hva fuglelivet angår. Eksisterende kunnskap om naturmiljøet i planområdet er her supplert med kartlegging av naturtyper, rødlistearter og fremmede arter innhentet ved feltbefaring den 10. og 11. mai 2021. Eksisterende registreringer tilgjengelige i offentlige nasjonale databaser slik som Naturbase og Artskart, tillegges stor vekt i foreliggende utredning. Videre vurderes det til at det er liten sannsynlighet for at store naturverdier innenfor planområdet ikke er registrert. Basert på dette vurderes kunnskapsgrunnlaget som svært godt. Forekomster av udokumenterte rødlistede arter kan likevel ikke utelukkes, jf. § 9 om føre-var-prinsippet.

§9 Føre-var-prinsippet

«Når det treffes en beslutning uten at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvilke virkninger den kan ha for naturmiljøet, skal det tas sikte på å unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet. Foreligger en risiko for alvorlig eller irreversibel skade på naturmangfoldet, skal ikke mangel på kunnskap brukes som begrunnelse for å utsette eller unnlate å treffe forvaltningstiltak».

I vurderingen av tiltaket er føre-var-prinsippet tillagt noe vekt i vurderingene, jf. § 9. Det vil alltid foreligge usikkerhet rundt om alle naturverdier er fanget opp. Særlig gjelder dette for fugl, da de er mobile og ofte bruker store områder. En befaring vil bare gi et øyeblikksbilde, og man må i stor grad belage seg på eksisterende kunnskap. Likevel ble befaringen gjennomført på et gunstig tidspunkt for observasjon av fugl, noe som fjerner en del usikkerhet.

§10 Økosystemtilnærming og samlet belastning

«En påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastning som økosystemet er eller vil bli utsatt for».

Situasjonen for økosystemet, naturtyper eller arter skal vurderes på lokalt, regionalt og nasjonalt nivå, jf. forvaltningsmålene i §§ 4 og 5. De overordnede målene er at mangfoldet av naturtyper og arter i norsk natur skal ivaretas innenfor deres naturlige utbredelsesområde, og at økosystemers funksjoner, struktur og produktivitet skal ivaretas så langt det anses rimelig.

Våtmarksområder i Norge er utsatt for et stadig økende press, med bit-for-bit utbygging og fragmentering av slike områder [10]. Lokalt på øya Nordlandet finnes et begrenset omfang våtmark og ferskvannsressurser med åpent vannspeil, og en nedbygging av Stabeldammen medfører en reduksjon av en begrenset ressurs på Nordlandet. Formålet med planlegging av området er utbygging til industrivirksomhet, og tiltaket vil medføre arealbeslag og forringelse av økologiske funksjonsområder for fugl som oppholder seg ved Stabeldammen ved full arealutnyttelse. Særlig gjelder dette fiskemåke (NT) som er registrert hekkende i forbindelse med dammen. På regionalt nivå har fiskemåke en bestandsnedgang, men regnes som stabil i nordlige områder nord for Stadt. Storspove (VU) har en klar bestandsnedgang i Norge, og er tilknyttet åpne områder. Arten benytter trolig Stabeldammen til næringsøk. Tiltaket må derfor vurderes å kunne ha en negativ effekt på den lokale bestanden av storspove på Nordlandet, både på kort og lengre sikt. Da planforslaget legger opp til en full arealutnyttelse i planområdet og forringelse av funksjonsområder for fugl bør anleggsfasen legges utenom ordinær hekketid (mai-august) som et skadereduserende tiltak. Dette hindrer at man ødelegger pågående hekking, og man unngår å knuse reir og drepe fuglunger og annet sårbart

dyreliv i denne perioden (dyrevelferdshensyn). Det kan også argumenteres for at konsekvensene for hekkende fiskemåke og annen fugl vil reduseres dersom de hindres i å begynne hekking i det aktuelle året tiltaket har anleggsstart. På den måten vil ikke fuglene unødig investere ressurser i en hekking som uansett aldri vil bli vellykket, og det kan hende at de får til å etablere seg et annet sted før hekkesesongen starter. Anleggsfasen vurderes ikke å ha noen spesiell negativ effekt på annet dyre- og fugleliv i influensområdet.

For å unngå unødige skader på naturmangfoldet forutsettes det at tiltakshaver etterfølger prinsippene i **naturmangfoldloven §§ 11 og 12** om at kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver og at det benyttes miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder.

7 Referanser

- [1] Miljødirektoratet, «Kartlegging av naturtyper - verdisetting av biologisk mangfold,» 2007. [Internett]. Available: <https://www.miljodirektoratet.no/publikasjoner/publikasjoner-fra-dirnat/dn-handboker/kartlegging-av-naturtyper---verdisetting-av-biologisk-mangfold/>.
- [2] Miljødirektoratet, «Kartleggingsinstruks - Kartlegging av terrestriske naturtyper etter NiN2,» [Internett]. Available: <https://www.miljodirektoratet.no/publikasjoner/2021/februar-2021/kartleggingsinstruks---kartlegging-av-terrestriske-naturtyper-etter-nin2/>.
- [3] Artsdatabanken, «Norsk rødliste for naturtyper 2018,» 2018. [Internett]. Available: <https://www.artsdatabanken.no/rodlistefornaturtyper>.
- [4] Artsdatabanken, «Norsk rødliste for arter 2015,» 2015. [Internett]. Available: <https://www.artsdatabanken.no/Rodliste>.
- [5] Miljødirektoratet, «Veileder for kartlegging, verdisetting og forvaltning av naturtyper på land og i ferskvann. Utkast til faktaark 2015 - Våtmark,» 2015.
- [6] Direktoratet for Naturforvaltning, «Handlingsplan for åkerrikse,» 2008.
- [7] Artsdatabanken, «Fiskemåke *Larus canus* Linnaeus, 1758,» 2020.
- [8] P. Shimmings, «Kan vi redde storspoven?,» *Vår Fuglefauna*, 2018.
- [9] Multiconsult, «Anbefalte henssynsoner for sårbare arter av fugl,» 2018.
- [10] Klima- og miljødepartementet, regjeringen.no, «Våtmark,» 02 11 2020. [Internett]. Available: <https://www.regjeringen.no/no/tema/klima-og-miljo/naturmangfold/innsiktsartikler-naturmangfold/vatmark/id2339659/>. [Funnet 29 05 2021].